

Lunds universitets historiska museum

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 23 januari 2001 beslutat att bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över motionerna 2000/01:Ub486 av Ulf Nilsson m.fl. (fp, m, v) och 2000/01:Ub508 av Jan Backman (m).

Fyndfördelning av fornfynd

Av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. framgår vilka fornfynd som tillfaller staten. Enligt 2 kap. 17 § kulturminneslagen får Riksantikvarieämbetet genom fyndfördelning överlåta statens rätt till fornfynd på museum som åtar sig att vårda det i framtiden på ett tillfredsställande sätt. Innebörden av bestämmelsen är att staten avhänder sig sin rätt till fornfyndet, dvs. överlåter rätten till fornfyndet till ett icke-statligt museum. Fyndfördelning förutsätter att ett eller flera museer begärt att få rätten till fynd. Ett icke-statligt museum kan inte mot sin vilja förpliktas att ta emot ett fornfynd.

Riksantikvarieämbetet beslutar också om att tillföra fornfynd till statliga institutioner, t.ex. Statens historiska museer, Statens sjöhistoriska museer och Lunds universitets historiska museum. Statens historiska museer har enligt sin instruktion särskilt att förvalta och vårda de fornfynd som Riksantikvarieämbetet beslutar att tillföra myndigheten. Övriga statliga museer kan begära att få sig tillförda fornfynd, vilket Lunds universitets historiska museum enligt uppgift gjort.

Både Riksantikvarieämbetets beslut om fyndfördelning enligt kulturminneslagen och dess beslut om att tillföra fornfynd till statliga institutioner föregås av remiss till Statens historiska museer i frågan om lämplig placering.

Riksantikvarieämbetets beslut om fyndfördelning enligt kulturminneslagen och dess beslut om att tillföra fornfynd till statliga institutioner är inte på något sätt förknippade med utfästelser e.d. till de mottagande institutionerna om statligt bidrag för ändamålet.

Riksantikvarieämbetets beslut om att tillföra Lunds universitets historiska museum fornfynd innebär således inte att en fyndfördelning i enlighet med 2 kap. 17 § kulturminneslagen (1988:950) gjorts eller att staten överlåtit sin

rätt till fynden på någon icke-statlig institution, eftersom det mottagande museet ingår som en del i ett statligt universitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att förslaget i motion 2000/01:Ub486 (fp, m, v), att Lunds historiska museum organisatoriskt skall föras från universitetet till Statens historiska museer, motiveras med att museets hittillsvarande åtagande att omhänderta och vårda arkeologiskt material, dvs. fornfynd, från Skåne mera hör hemma inom kultur- och museipolitiken. I motionen berörs inte vilka budgetkonsekvenser den önskade överföringen skulle få, dvs. vilka medel som bör överföras från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Inte heller klargörs om en överföring skulle avse museet i dess helhet eller om den endast skulle avse de arkeologiska samlingarna.

Enligt motion 2000/01:Ub508 (m) fyller Lunds universitets historiska museum en viktig funktion för studenter och forskare vid universitetet och kan även förmedla forskningsresultat till en bredare publik. För museets åtagande att förvara, registrera och vårda arkeologiskt material, dvs. fornfynd, från Skåne bör museet enligt motionen tillföras ytterligare medel, varvid motionären torde avse medel från utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Utskottet har inhämtat att Lunds universitet – mot bakgrund av universitetets behov av att prioritera utbildning och forskning vid fördelningen inom universitetet av statsbidraget för år 2001 och sitt därav följande beslut att bl.a. göra en besparing om 1 miljon kronor på Lunds universitets historiska museum – i december 2000 beslutat att låta göra en översyn av sina museer och samlingar. I översynsuppdraget till en särskild utredningsman ingår att föreslå långsiktiga lösningar så att de väsentligaste delarna av verksamheten vid universitetets museer och samlingar fortsatt kan bedrivas. En utgångspunkt bör vara den direkta betydelsen för och kopplingen till universitetets huvuduppgift. Olika former av huvudmannaskap skall prövas. Resursökningar måste tillgodoses med andra resurser än via universitetets anslag. Samverkansmöjligheter inom och utom universitetet bör utredas. Resultaten av översynsarbetet skall föreligga senast den 1 juni 2001.

Utskottet har vidare inhämtat att en förstudie har gjorts inom Statens historiska museer i november 2000 om vilka konsekvenserna skulle kunna bli av ett eventuellt förändrat ansvar för hanteringen av arkeologiska fynd från Skåne. I förstudien har de kostnader beräknats som skulle uppstå om Statens historiska museer skulle få ansvaret för ännu icke fyndfördelat arkeologiskt material som nu, i avvaktan på fördelningsbeslut, finns hos Lunds universitets historiska museum och hos Riksantikvarieämbetets enhet i Lund. Kostnaden har i förstudien beräknats uppgå till 3,5 miljoner kronor initialt och därefter till 2 miljoner kronor per år.

Utskottet anser att riksdagen – under pågående översyn inom Lunds universitet av universitetets museer och samlingar – inte från kulturpolitisk stånd-

punkt bör göra några sådana uttalanden som begärs i motionerna, när det gäller frågor om finansieringen av verksamheten vid Lunds universitets historiska museum eller om ett ändrat huvudmannaskap för museet. Utskottet utgår från att översynen skall ge ett tillräckligt underlag för att universitetet skall kunna göra sina kommande överväganden beträffande Lunds universitets historiska museum med utgångspunkt från såväl forskningens och utbildningens behov som från de kulturminnesvårdsbehov som innefattas i universitetets mångåriga åtagande att ta om hand, registrera och vårda fornfynd.

Utskottet vill i sammanhanget nämna att Region Skånes kulturnämnd nyligen beslutat att tillsätta en visionsgrupp för arkeologiskt fyndmaterial i Skåne. Till gruppen har samtliga intressenter inbjudits att delta. Utskottet ser gruppen som en viktig del i arbetet med frågan om Lunds universitets historiska museum.

Utskottet föreslår att utbildningsutskottet avstyrker de aktuella motionerna.

Stockholm den 15 februari 2001

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c) och Lennart Kollmats (fp).

Avvikande mening

Lunds universitets historiska museum

Lennart Kollmats (fp) anser:

Jag anser att Lunds universitets historiska museum inte enbart är en intern angelägenhet för universitetet. Det är inte rimligt att på ett enskilt universitet lägga ett sådant nationellt och regionalt ansvar för arkeologiskt material från Skåne som Lunds universitets historiska museum åtagit sig under många år. Lunds historiska museum skulle i stället kunna ingå som en del i Statens historiska museer, varvid ansvaret inom Regeringskansliet skulle åvila Kulturdepartementet och inte Utbildningsdepartementet. Jag anser att utbildningsutskottet med anledning av motion Ub486 (fp, m, v) bör föreslå riksdagen att tillkännage för regeringen att regeringen bör utreda frågan och därefter lämna riksdagen förslag till hur Lunds universitets historiska museum skall få förutsättningar att leva vidare.